

Məqaləyə zə xəbərdarə hov. A. XANÇIAN
Nav Həmcəvatə xəvatçijə dərbdar
Ronkaje Fəlystanijə.

Qara xyəndəne 1932-33 sale u pərsə xyəndəne
1933-34 sale

İngiləba kulturajə mə lə wəlatə xyəda frə krifə u frə dəkən bə xyəstəna səjasətjə mīllətijə fərqa mə. Həvalno, əm bira xyo bīnən, gəstəna həvalə STALIN:—»Lozən-ğə kulturə mīllətijə epoxə burzua-ziyədə, əm həsav dəkən lozəngə burzuaizijə. Çəmə? Çəmkī wəxtə həkymdərta burzuaizijə nīşəndəjī- nə wə lozəngə əwə, wəki məs- sājə xəvatçijə ja mīllətə bəkkəyən bīn sərkarjə burzuaizijə, bīn həkymə wə u bīn diktaturə wə. Proletariat həkymət dəs'tə xyo hīd- dənə şundə, sər hime şewrə, mə əlam kər lozəngə peşta bīnəna kulturə mīllətijə həmu mīllətə Təvaqa Şewrə. Əwə jəka çə nī- şən dədə. Əw nīşən dədə, wəki nav məxlūqətəd Təvaqa Şewrə peşdəcujina kulturə mīllətijə əm ujmīş xyəstəna u kəra sosializmə dəkən, ujmīş kər u xyəstəna dik- taturajə proletariətə dəkən, ujmīş kər u xyəstəna mīllətə xəvatçijə dəkən. Gəlo dıwə əwə nīşən dədə, wəki əm nha bə hər əljəwə mī- qəbəlī kulturajə mīllətijənə? Nə, əwə jəka nīşən dədə. Əwə jə- kə tənə nīşən dədə, wəki nha əm tərəfdarə peşdəcujina kulturajə mīllətijə məxlūqətəd Təvaqa Şew- rənə, tərəfdarə zəməne wən mīllətijə, məktəbə nəşrə u je mājī- nən, sər hime şewrəbunə. Le çə nīşən dədə gijijə «sər hime şewrə- bunə». Əw nīşən dədə, wəki kulturajə məxlūqətəd Təvaqa Şewrə, je kə Həkymətə Şewrə peşdə dədə bə nət—mərtəmə xyo gərək bəba kulturajə həmuja, səwə həmu xə- wətəjijə, kulturajə sosialistijə, le bə forma xyo gərək bəba u je səwə həmu məxlūqətə kulturajə jək jək çurə, le kulturajə mīllətijə, səwə məxlūqətəd Təvaqa Şewrə kulturajə başqə bə fərqiya zəmə u bə fərqiya başqəbujina mīllətə». (Stalin).

Xəvatə peşdəbərənə kulturajə Fəlystanədə, mə peşdə brijə u peşdə dən bə nīşəndəjīnəd stali- niyə. Kər əjanən. Mərlijə kor zī dīnən, wəki xəwətə peşdəbərənə kulturajə mīllətijə, cəwə frə bujə u frə dənə nav həmu çymhərjətəd mīllətijədə ja Zakavkazə, həmu məzədə.

Le əhməşkə fəz əwə. Wəki dıwə xəwətəd kəşjə. Je kə hime həmu xəwətə kulturajənə, hətənə qədan- dənə hīlənəna nəxəyərđitijə u xyənd- ənə həmuja dəjndərjə. Əwə jəka dəs't—hatijə bə xəwətəkə gymrəh məsajijə dərşdarə; əm kə nav tərşqədə əltkrənəkə gələk məzənə.

Həvalno, nav həmu çiqəd xə- wətə kulturajə əm bə tənifəzən: peşdə cənə, bə nīşəndəjijə həwə- lə Stalin peşdə cənə. Le həmə kulturajə mīllətijə bə nətə xyojə sosialistijə, bə form mīllətijə u bə sər nəhatijə dəs't ənlənə. Əm dənən u şər dəkən, wəki dəzəməne snfə nav səkrənə kulturajədə çəqizə mə xraw-nəkə, zə xyəstəna mə dərbaz nəbə.

Əz gəzī şərdarəd mə İngiləba kulturajə dəkən, wəki əwəna hək- jar bīnənən məqəbəlī gij-gotnə şovinizmə mīllətijə məzən, məqə- bəlī İnternasionalizmə qəib, əz gərək bərçədarjə mə fəz dəjndərjə peş- wə—bəhevsəndən gərək əm bə- hənçərīnən har əjanbunəkə gij- gotnə nasionalizmə filəjijə, hər xyəst- ətənək u tənənsəkə nasional-də- mokratijə. Uklonistəd nasionalijə- demokratəd nasionalie həcçur ujmīş

Zə dəklatə hov. Z. Aşrafjən, qyrılta zərbdarə frontə xyəndəndə. Əm hime politexnizmə məktəbə xyədə qajim bəkkən.

Həvalno, gərək əm bə zərbdar- ı də xəwər dəkən, dıwəzən, bərə 25- rī peşdə bīwən xəwətə xyəndənə bərçil, səwə peşdə brnə İndustra gran u həbuna wəlatə mə bə hər əljəwə.

12-13 sal peşdə, həttə Fəlystan- ı bu wəlatə şewrə, əwī wəlatidə 5,000 şagərtə həkun, le naha 180,000 şagərtə məktəbə mə hən- ək, zə wənə 150 şagərtə kontsentr- ı peşdəndə. Şagərtə fəly, wəki əm İsal hīlənən bīwən rax 1927—

Rəstə, mə şər krifə məqəbəl- ı xərbunə rax t u çər, məzəy- ı dəzəməne xyo, bərlijə le cəwə lə- ızmə mə hətta naha nəkər bīljə sər bəzə politexnizmə, əm xəwətə xyo bə əylməra gredn, ysa cəwə ləzīmə, zī mə tə xyəstəne Bəsə, wəki əz cənd kəşqər bīnən orte. Həvalə mə Basəgəcarə politex- nizmə wə dərbaz dəkən, əwəna cərə dərşdər dıwənzəne Basəgə- cərə, wəki naha 20 sələf şə- gərt salə dıwə koma xyədə dīmī- nən. Gəll həwəla, bə tərşqīmānən, bəwə pak hīnbunə mə kəm xəwət bərlijə, əw xəwət zə tēmpə frəq mə peşdə dīmīnən, naha əm

Zə nəhijə Aqbarənə kəmk dərşdarə dərbdar.

28 salə, zədə bunə 202 sələf, şagərtə urka bə 415 sələf, şa- gərtə urka bə 102 sələf, je kər- mançə bə 593 sələf, (dəst İshov xəstən). Əw zərə 9-10 salinə, gəşk məktəbədə dəfə hīlaninə, dıxunən.

İro həmcəvatə mə, gərək gijy- ı xyo bədə sər wə dərəcə u wə dər- əcədə çə kemasijə kī, hənə, bīnən orte.

—»van kemasijə, sər gəll gə- ı tərşqə məkəzəkə F. K. (b) İva- ı qə, pəj van qəwərə həkunə m- ı kətə mə. Naha məktəbədə dī- ı stīplnə şagərtə mə bəşnd bījə, peşdə cənə pīnə xyəndənə, sī- ı tənə dajinə prədmetə (əylmə) u je dənə. Hun dərşqə dəs'tənə- ı konkret xəwərđn dərşqə tərşq- ı jədə.

Marks—Engels—Lenin—Stalin pīntīpsijə tərşqijə mə dənə, bənə əw dərəcə mə Fəlystanijədə kī- ı rjə, məktəbədə cəwə dərşqərjə, Marks—Lenin bənə tərşqijə mə dənə se gəllijə fəz-hīmlī, peşdə- ı bīnəna fəkrə (xyəndən) tərşqijə fīzīkijə u nəsī bə nədərərə, əm wən gij-gotnə nəkərən bəqədīnən, bī- ı nən sərī, əgər əm şəxsiyə xyo sər hime politexnizmə peşdə nāvən- ı Gəll həwəla, wərən əm gəşk bə- ı rəs'tī bəzər, wəki wə dərəcədə, bənə peşdə bīnəna tərşqijə zərə, hələ xəwətə cəwə ləzīm, ysa nəcūjə, wə dərəcədə hənə kə- ı masijə mə məzən.

Gəllijə Marks—Lenin əwə, wə- ı kī sər hime politexnizmə həzərta təmām dəs't bīnən, hime əylmə hīn bīn, zī çiqələ nədərə nə fəlm bīkən.

Le həwəla Gərisə tərə, əwə- ı rə wə bə snfətə cəkənə bəşqəç- ı kə tənə şagərtə hīnī politexnizmə bīkən, le həzərta mə Gərisə, bī əwī çurəj har dəkərən məzəwə snfətək zə şagərtə həzər bīkən.

Wəxtə əz fəkrə dəkən, dıwə- ı zəm, gəlo əm bə laboratorijə, sər- ı nətəxənə dəkərən politexnizmə dər- ı baz bīkən, bəle cəwəna, le əm dəkərən dərşqər kən, wəki hər əm rənd bəxəvstən.

Bənə pak dərşqərənə politex- ı nizmə, gərək əm bərə pak hīn bən gijijə Marks—Lenin dərşqə politexnizmə u metodə dərşqər- ı nə wə.

Xəwatəjijə bə xəzə zərə nəhijə Təlin hov. hov. Cioək. Çəzəjə Gəncə u Klara Mīxəlī.

Ləzəym ktevə dərşə hīmlī

Bə-həttə 10% a şagərtə para mənə. Əwə jəka zī əj-həj dīsə zə dərşdarənə, zə nə ktev u prəgra- ı mənə.

Mən xəwər də dərəç program, u ktevə dərşdə. Hun zənən bərī qərər frəq hālə program u ktevə mə çə bun.

Nha mə program u ktevə ysa dənə həzərəkənə, kə tərşqimə mə əwəwə pak hātənə həzərəkənə, bī qərər frəq u həkymətə u əwəna

Ədəbjətə (literaturə) kyr mançə.

Van sale pərşn ktevə kyrman- ı çə rozbəz zədə dəb. Le əw kə- ı tēb zəf çərə nəğlən dəs'tə xəwət- ı çijə. Hələ hənə çī, kə hək wən kətəbə bə çərəwə tənənən. Əm hīdīn, həmə nəhijə Təljə, Axıl- ı kələkə, Axıləşxə (Gyrçəstənədə).

Təflīsədə zī xəwətəjijə kyrmançə dīsə əwəqə bə ktebarə nəhātənə gredənə, kluba wədərə əwəqə gı- ı darjə wə xəwətə nəkə. Əwə jəka hənə zə wə jə, kə zəf çərə kī- ı bə mə lə ktebxənədə dīmīnən, zə kətəbxənə nəjən dərşqərən.

Ləzəmə, səksijə kyrmançə lə rax nəşrətə Fəlystanə gij bədə wə xəwətə, tərşkīl kə bəlatrənə kteba nav məsajijədə, nəhətə kteb lə əmbarədə bīzən, bə çymhər- ı jətə Zakavkazərə bə gredənə, kə wən çymhərjətədə zī kteb u gə- ı zətə kyrmançijə wəxtədə bə bən, məsajijə xəwatçijə bīxunən. Əwə pīrsə tərə.

Nuri

Qizə Çəmşəvənə lə məktəbə

Tərşqək zī şagərt zī, kome xyo gələk çərə dīmīnən, əw zī bī- ı kom (zəf). Əwə kīlə zə wə jə kə dərşdarə mə bə çī şəwəlī nəzīkī xəwətə nāvən, zə gıyənəkə wənə- ı nə şagərtə para dīmīnən, cəwə kə wə hətə kīşqər. Le həbunə məktəb zī, kə sələf şagərtə para məjī hənçək dıxənən, əwə zī

hātənə həzərəkənə bə metodə (çu- ı rə, formə, çiqəs kə ləzəmə), prə- ı gram Urısətə.

Nha mə bə qər tərşqəkərjə 70 ktevə dərşə rīkīl, jəkə İsal gərək bənə həzərəkənə, zə wənə wə gəwə 18 həv həzərən, je dənə zī wə zərşqə həzər bən.

Vra cətnəj ktevə mə səksijə.

Gərgijə Uşw, dərşdarə məktəbə Çərçərīsə

MƏQTƏBE MƏ SƏVA HAZIRJA 3334 SƏLE, QIRARE FƏRQE JA 25 TƏBAXE U 5-E ILUNE ZƏ MASSAE XƏVATCIRA GƏRƏKE DƏHA BƏKYN XUN U QƏNJAT

Vokerna Həmcəvatə xəvatciyə ronkaje ja həmu Çymhyrjete

20-e hazirane, evare şota 7 u niva mala kulturaje da vəbu həmcəvatə 2-a ja xəvatciyə dərbdar Fəlistanije, kedere həne nəziki pənş səd xəvatci, je ky hatəna əz nəhijəda başqə-başqə.

Həmcəvat vəkır sədre profitvəqe ronkaje həv. Sıruş Makintis je ky xəbər da dərəq nişandajına we həmcəvatə aliyyə fərbunədə.

Pəşə səbərta rümetijə hatə bəzartəne, əz Mərkəzkoma fırqa K. (b) ja Təvəqə bə sərkarja həv. Ştalin, həv. həv. Beria, Butnov, Şumski, Xançjan, T. Gabrieljan, U Martikjan. Wəxtə naş dajına Ştalin bu şajlikə məzən u çvət ovastə kır səva peşikərə hızkri.

Nav səbərta şuxyallə hatəne bəzartəne həv. həv. Aşrafjan, Mirzabekjan, P. Petrosjan, Gəlojan, Cubar, Adojan, Barsejan, Demircjan u je majın. əz we şunda, xəbər da katibə fırqa Komunista Fəlistanije həv. Aqas Xançjan, je ky əz aliyyə həmcəvatə hatə qəbulunə bə rəbuna sər pe, bə dəst lə həv xəstənkə gymrəh, wəki pəşə bu ovastə.

Həvalə Xançjan salama xyə da həmcəvatə xəvatciyə ronkaje dərbdarara xəbərənək gələk fərz u lazım pəşda anı, dərəq pəsəd xyəndən—hınbunə, je ky biəməli gərək nəşr bə gazete mada. Əz xəbərənə həv. A. Xançjan şunda, plonere Rowanə bə məşq salama xyə dan həmcəvatə, çava wəz da wəkilə Komisarə Ronkaje həv. T. Muşeqjan.

Əz aliyyə Mərkəzkoma fırqə salam da həmcəvatə həv. Nazarjan, əz we şunda, həmcəvat salama xyə şand Zakkrajkomə həv. Beriarə u Mərkəzkoma Fırqa Kom. Fəlistanije həv. Xançjanra. Bə we

Konferansa dərbdarə nə hıja Təline.

1933 s. 10-e hazirane, Təline da vəbu konferansa dərbdarə nahijə. Hatəbunə konferansa 135 dərbdar, əz wəna 24 dərbdarə kormənçə bun. Konferansədə hatə daninə. 1) Daklata səjasətijə həv. Həmo, katibə nəhikome. 2) Həv. Çəlat, bəna krsna xəvata ronkaje 32-33-e salə. 3) Nəherandəna pərograma u je dənə.

Pərsə pəşən bəna nəhrəndənə pərgəbrama 33-34-e salə, dərbdarə kormənçə başqə krsn u wəna kormənçə şovəkərlən. Çəbredə xəvərdən dərbdara gəşka u wəna tawəqə əz redkola „Rja Təzə“ u Narkomprose, wəki redkola „Rja Təzə“ gill-gotnə metodə məktəb „Rja Təzə“ da tənə nəşr bətkə u dərbdarəra əz bə gərdənə.

Pərograma u kaqəza mərə bəşən bə zımanə kormənçə, wəki əm tıştəki əz fəm bətkən. „Rja Təzə“ cəwa salə bəre, isal dənə zəf xəvatəlarə hatijə gərdənə u pəşija kəmasija şər kərtijə, je kə zər we bənə gotın. Çərdəda məktəb nənə cəkrnə, Həkkoda isal 3 salə cədkən xanijə məktəb, hələ taməm nəhijə.

Məktəbdə ləmp tınnənə u dəwə ləmpa cəra nəvte dənənə xəvətə, bəna wərdəzəl dərse lıkkajana evare pak nəhatnə dərbdarə bətkənə.

Koperativə nəhija hur-murə nor-ma dərbdarə tınə, je həta nənə koperativə kəm komək dajə məktəb kormənçə u bəna şagərta mətək parçə nəhatijə stəndənə. Bəna wə kəmasija gələ xəvata „Rja Təzə“ hələ bətkə, mərə bə gredənə, pəşija wə kəmasija şər-kə u wəxtədə əz bədo hıldənə.

jəke çvata əwılən hatə dadanə u dəst pe bu evare dərbdarə bətkənə kılama u muzika, bə stran.

Həmcəvatə xəvatciyə ronkaje dərbdarə çvata xyə dydja dəst pe kır 21-e hazirane, səbə shot 9-a bə səbərta wəkilə Komisarə Ronkaje T. Muşeqjan.

Səva pərsə əwılən ja gılijd rəzə dərəq krsn u xəvata sala xyəndənə 32—33 bə xəbərənək məzən pəşda hat Komisarə Ronkaje Fəlistanije həv. Aşrafjan.

Əz we şunda, hatə bəhıstnə daklata sədre profitvəqe xəvatciyə ronkaje, ja Sıruş Makintis, pəj wəra həmcəvat hatə dadanə.

Çvata evareda vəbu çəbredə xəbərənəkə məzən. Dərəq daklata xəbər dan həv. həv. Məkrıtiçjan (əz Qəmərlijə), Samadubev (əz gındə Sor), Petrosjan (əz Qərəkılısə) Sımək u je majın.

Pəşə zə tərəfə dıvızijə Fəlistanije həv. V. Harutunjan səlam da həmcəvatə.

Əz aliyyə hıkmata Fəlistanije səlam da həmcəvatə wəkilə sədre Şəwra Komisarjata Fəlistanije həv. A. Erzənkjan, kizənə ky hatə qəbulunə bə dəst ləhəvəxtənkə gymrəh.

Həvalə Erzənkjan şjan kır əw xəvətə məzən, je ky gərək dərbdarə pəşda bən u bəqədınən fronta İnglaba kulturaje bə sərkarja fırqə. Pəşə həv. Erzənkjan gəzəl dərbdarə kır, wəki əwana bəçvən lə dərə fırqə u bə qəwatəkə dha gymrəh bəqədınən gıll-gotnə fırqə u hıkmata.

Əz aliyyə xəvatciyə nıvsara gənd səlam da həmcəvatə həv. Çənan, əz we şunda, çvət hatə dadanə.

(Zə „Xor. Həjas“).

Dərəq tariqə kormənçədə

Tariqə kormənçə hatə nənə taməm bə nıvsarı tınnə. Wəxtədə nıvsar u xyəndənə kormənçə bə əlibəje dənə bunə. Həbunə cənd nıvsaricijə kormənçə, əwana əz nıvsarə xyə bə hərə şərbəl nıvsarə. Əz wə nıvsaricija şjanın Şərəfedin Bəllisi u Ahmədə Xanli. Wəna tariqə kormənçə nıvsaricijə bə təhrəkı kırt.

Ve gəwə mə lazımo, ky əm haa tariqə mılətə həbən, əz wəna tariqə jək əz tariqə kormənçə xəvatciyə. Tariqə kormənçə gərək bə nıvsarə, le sər rəknə mark-sizmə.

Bəna we jəke lazımo, ky əm haa nıvsaricijə Avropəje, fərsə, şərbə, fılta u kormənçə həbən, je ky nıvsaricijə dərəq tariqə kormənçədə.

Sər we jəke şıyətəkı məzən səknəlijə pəşija aktivə kormənçə Institutja kulturaje (ja Fəlistanə), texnikuma kormənçə, „Rja Təzə“ u Institutje Roavajə (je Leningradə). Lazımo, əw həmu bə həvəz bəxvəstən bəna səzkrın u cəkrnə tariqə kormənçə xəvatci, ja kə gərəkə həzər bə bə ryhə Mark-sizm—Leninizm.

N. Kursa dərbdarə hat vəkərbənə

Lə nəhijə Aqbaranə, gındə Çamısvana məzında hatə vəkərbənə kursa dərbdarə hatə.

Ve kursədə 20 dərbdar hın dən. Dərbdarja kursə həvalə Əmərə Mirzə dka. Kursə bəna xətrə qədanəna plana şərte sotsialistijə gredajə bə kursa dərbdarə flara. Kurs həzər dənə, ky şərte gredajə bə dərbdarə nəhija Təline rə. Hıyşajnə Ahməd

Kormənçə xəvatci lə nav Fəlistanə bə xyəndən dha pəşən.

Çymhyrjətə Fəlistanədə lə hər gındə kormənçədə məktəb hənə.

Nəha lə hər gındədə əz əz kormənçə zədətər şagərta hənə. Əw məktəb əz aliyyə ylm u zənəbunə rəz bə rəz pəşda dıçın.

Nəha nav Fəlistanədə 40 məktəb hənə, xən əz məktəbə təvəjl (təv fəla, trka) xən əz məktəbə 7 salan (ja nəhija Aqbaranə) u Texnikuma kormənçə Zakavkaze.

Wan 40 məktəbdə 1936 şagərta dıxunı.

Məktəbdə şagərte texnikumə u kursə (je pedaqogijə) dərse dıçın. Nav Fəlistanədə həsəv dıçın 71 dərbdarə kormənçə. Əw həmu əz nava van salə pəşərdə pəşda hatən.

Əw əz pəşda hatən wəna cəxa, cəxək xı əlibəje kormənçə hatən təşkiləkənə.

Ve gəwə dəst mada rəqəmə 29 məktəbə hənə. wəna məktəbdə, koma əwılada dıxunı 376 şagərta koma dydada 272 koma səşjadə 174

koma carada 233

Əwana rəqəmə ysənən, ky mərv əçəmvalı dımlınə, kormənçə u xyəndən? Awa dgotn şex u molla u fro, mərvəvə kor u kərtənə pəşda cunə mənəvlnə, bəle, əmə dıxunı dənə əz—xəvatciyə kormənçə ida wə nas dəkə, əw zənə kara xyə u fro əz bə şərəzajı dıvəzən—xəvatciyə kormənçə xyəndən lazımo, ynda bəvə nəzyənditl. Xyəndən lazımo, ky pe we əm dha zu bəşhıfəş mərəm u fəksrə Ləntn—Ştalin, təmijə wəna bədən qədanən.

Xən əz məktəbə, lə hər gındədə lıkkənə əz həbunə. Wəna dərəda xyəndən əz n mer, jəko əz əmər məzən bunə.

Fərz u lazımo, ky Çymhyrjətə Gırcəstanə u Azərbəcanə əz notlanı Çymhyrjətə Fəlistanə gıh bətkən sər xyəndənə kormənçə, dək cıjdada bətkən hıldənə nəxyənditl.

Məktəbə Çamısvana məzən

Məktəbə Çamısvana məzənə, əz salə isalın sə kom həbun bə 64 şagərta. Əz wəna 16 həv qı: bun, məktəb 32 həmmərə „Rja Təzə“ dıstənd. Ve gəwə əz gındə xyə nıvsarə 70 həmmərə gazeta „Rja Təzə“

Şagərte məktəbə wəxtədə qələm, dəftər u hur-murə dənə stəndən. Kteb əz wəxtədə hatən stəndən, je ktebə sala əwılən hətta wə bəhərə əz nəhat stəndən. Avajə məktəbə nava nəhijədə çijə pəşən dıçır, məktəbə bə anğrı çvata xyə wəxtədə bəna qədanən cəndənə bəhərə komək da kolkozvanə u gındijə təkmalə.

Şərkərə məktəbə Qəndə Əmər

Nəhadə əm təvdərək dıttənə vokərnə texnikumə bətkən

Məktəb hatnə dadanə. Hatijə dadanə texnikumə pedaqogə kormənçə Zakavkaze əz Şəgərte Texnikumə bəljaj sər çymhyrjətə bunə, Fəlistan, Gırcəstan, Azərbəcan.

Salə isalın bə cəkərbənə avajə texnikumərə, lazımo kəmpənək məzən bəna bəvəv krsnə şagərta. Şagərte isalın, je ky we bən hıdnə, gərəkə bə hazırja xyəvə bəna kursə texnikumə həzər bən, əz əmər əz nə cək bən. Şagərta dyə gərək bən bəvəvkrnə əz çijə pəşdamajl (Axləkələk, Axləlxıza, Kırdstan, Şəvur u çinə majın). Xən əz wə, kəmpənja gərəkə hərə bəna bəvəv krsnə qız əz, qız isal əssəjl gərək bən bəvəvən, Dərəq wə kəmpənja dənə xəvatək məzən səknəljə pəşija yzəkə fırqə, çijə, komsəmolə, şəvərə gındə, dərbdarə, dərəcə ronkaje u komisarjata Ronkaje. Bə we kəmpənja nəhadə lazımo, təvdərək dıttənə vokərnə texnikumə, ky bə gymrəh xəvata dərdsəljə wəxtədə dəst pe bəbə, pəşda hərə bətkən həzər kərbənə ysa, cəwa ky fırqə qrare xyəndə nişan krsbu: Nuri

Məktəbə Bajşəzə

Lə nəhija Təline dı gındə Bajşəzədə salə isalın 2 Kome şagərta həbun, koma 1 u ja ll-a.

Wəna hardy komada 43 şagərta dıxund, əz wəna 18 həv qız bun. Məktəb wəxtədə hatijə vəkərbənə lə zu hatijə dadanə, Gazeta „Rja Təzə“ hındək hatijə stəndən.

Gındijə u zərə məktəbə, xyə nıvsar bəna stəndənə gazete, je postje wəxtədə əw gazet nısdıgıhand gınd. Məktəb wəxtədə ktebə koma ll, qələm u dəftər stəndən, je ktebə koma ll dərəng hat stəndən. Gındə mə lıkkənə da həzərbətkən, je lıkkənə nəhijət mrazə xyə, əz səstbunə şəwra gınd şagərta bəna bun.

Avajə məktəbə tınnənə zar odədə dıxun.

Dərbdarə məktəbə Mərazə Usıv

Çərçərıs plane obligasija gərəkə bəqədınə.

Xəvatciyə Çərçərısə, bə sərkarja yzəkə komunista, komsəmolə u şəwra gınd wə pele plane gınd bə taməm qədanən.

Əz wəna planə jək cəndənə pəşarjə, ysa əz ja şır u je majın. Lə həma plana obligasijə hələ he nə hatnə qədanən. Lazımo blane obligasijə ysa bən qədanən, cəwa kə plane zərənən.

Xəvatciyə Çərçərısə gərək pərnə nımlın, pəşən dı hər dərəcədə. Təmərrə Kəlij

Əlibəje Dəst nıvsar.

Aa	Bb	Cc	Ee	Gg
Dd	Ee	Zz	Ff	Gg
Qq	Hh	Hh	Tt	Öö
Yy	Kk	Kk	Qq	Ll
Mm	Nn	Oo	Pp	Pp
Rr	Ss	Ss	Tt	Tt
Uu	Yy	Vv	Ww	Xx
Yy	Zz	-	-	-

Dərbdarə həsəv bətkən dərəq hınkərbənə şagərta

Məktəb hatnə dadanə. Isal xyəndən nava xəvatciyə kormənçədə dha dərəcəkə qəwıl gət. Lə hər gındə kormənçədə (nava Fəlistanə) məktəb hənə. Wəna məktəbdə dıxunı qız u kır, pəzə zə mərvəvə məzən.

Bə pəşə cunərə salə isalın gələk kəması əz hənə. Dərəq wəna kəması dənə hama dərbdarə mə dıxunı. Nıvsarə wəna hama wə həzərərlə əz əm dıçır nıvsarə.

Kəması dərəqə xyəndən jək hənə nəhəzər tınə dərbdarənə, ja dən tənəbujə (səst tıv) pəvğredənə məktəb u təşkiləd gınd, ysa əz je məktəb u dərəqə ronkaje nəhijə.

Xən əz we, zəf çia məktəb dərəng hatnə vəkərbən u zu əz hatnə dadanə. Kteb u dıvter wəxtədə nəhijətə dəst dərbdarə.

Əz kəması dənəlanə əh-haj cəbunə şagərta əz pərsə kərtijə, u məktəbə nədajə əw həmu, cəko fırqə qrare xyəndə kəfəkərbujə 5 ilunə u 25 e təbaxə.

Nəhadə lazımo təvdərək dıttənə bəna hılanınə wəna kəması, cəko qəwıl bən də salə dabrıdə ja 1932—33 da.

Lazımo, şər tıvəkən pəşija nə təvdərək tınə, pəşija nəçəvdarjə,

pəşija oportunitijə.

Ve jəkeva əm tənə dıkarən bə dən hıldənə wəna kəması, cəko zərə hatijə gətnə. H. Ç.

xəvata pəşdabrənə kulturnə je lə nəhija Aqbaranədə

13 gındə nəhija Aqbaranədə, isal məktəb u lıkkənə həbunə, nəhijədə həbijə məktəbək kolçəhəl. Xyəndənə zərə bə pakl pəşda çijə, je həj, wəki qız kəm dən məktəbə. Lazımo sər we jəke dərəqə ronkaje je nəhijə gıh bədo.

Salə 1933—34-e lazımo əm dha pak həzərbən səva pəşdabrənə xəvata kulturajə sər kormənçə xəvatciyə, nəhadə həzər kən kteb, dəftər u lazımatijə məjın.

Lazımo əm xəvata xyə dha zədə u fra kən aliyyə hılandənə nəxyənditja gındijə, lazımo gıhdərja məzən bə dajijə hılandənə nəxyənditja əz.

Kadred mə kəmpən, səva wə jəke əz baxcə zərə nəhijətə təşkil krsn, cəwa ky lazımo, gərək Komisarjata Ronkaje bəna wə jəke nəçələ pəjdə kə.

Aliyyə bəna krsnə kteb u gazeta „Rja Təzə“, gərək xəvatək gymrəh lə kərbən gərək əm də məssajl bəvəv tın u dha zədə bəna isal gazeta xəvatciyə u ktebd mə təzə. A.

Şagırt u xyendkare bazare Leningrade qewatek mezyın gerek bđın

Le bazare Leningradeda wêke 45 şagırtê kyrmança mektebe başqa-başqada dxunın. Zê wana 5 hev instituta zmanda dxunın, dy hev instituta İnzinerijda dxunın, le je majın dxunıne kurse darsdarijeda,— kurse zorın (Institut) u je zerdana, Dy sala şunda zê Instituta u zê kurse zêf heval we dərse xya kyta bkan u vegerın çije xavate.

Em şagırt cunê zê Filystane, Cyrqıstane, Azerbeyçane u Asıaje

Bê dərbdari xevtıın

Nehija Aqbarane, nav gınde kyrmançada, dı mektebada hev. hev. Fatije Uşv, Pajloze Rızgo, Səmande Siaband, Husejine Ahmed, Gorgije Uşv, Bojke Baro, Kamile Mirzo, Əmre Bekır u Memilije Xəmə, cawa ky darsdar xavatek

Nav tılıjara lı kadre me dınerın, lazıme kadre ben xevtıındın

Praktika xavate (şerbəndın), nişan dıde, wêki organed nehije Qemərıllıje, ysa zı Qırdıyqılıje u Vaqarşapate, hotta lıro zı bın tılıjara lı kadre xavatejıe kyrmança dınerın, naxıyızın bıdın xavate wın kadre, jek fıraqa komunista gymanəko gələk mezyın danıje sor wan, jek isal se sale hazır dıvın teknıkuma kyrmançada bı məsrəfa mezyın.

Bəsa xəbəre, em hılın cənd nışandajıne bər bı cöv, jek nışan dıdın oportunıstıje dərəcə ronaje neh. Qemərıllıje, Vaqrate u Qırdıyqılıje.

Cı çave dıde, şagırtıe teknıkuma me praktıkand Şəme Ozmanra, sədker soskulta Qemərıllıje Nalbandjan,—kyrmanç şavantıje rınd dıkan, şavantıjame zı tıne,

Gınde Kırəkənedı

Sala 31—32 gınde Kırəkənedı həbun 40 pajıje gazete, le sala 33-ada sədre mektebe nıvıne hıla 11 şagırt zı. Gyndda taşkıllata plonera həje, hənə 36 ploner. hatıje taşkıllı kın taşkıllata Oso-avıaxıme, 51 nofer hənə, nezıki 20 martı zı xya nıvıne nıfere MOPRe. Gyndda hənə 4 komunıst, 6 komsomol. Əwana pak

Mekteba Qamuşıje

Xyendın dıst pe bu 20-e sırtıja paşın u kuta bu 20 nışane. Mektebada həbun 2 kom bı 42 şagırtıva, zê wana 15 qız bun, 27 kıy bun.

Hazırbuna darsdara kem bu. Waxteda ktebe dərse nıgıhıstıne dıste me, programa dırsa tıynıblıja. Şawata mektebe tıynıbu, şavave jek zı mekteb gələ cara dhata dadane.

Təvgredana mektebe bı taşkıllı-

Mekteba Kırəkəne.

Mekteba gınde Kırəkəne vobıje jekıe crıja paşında 1932 s. Mektebada se kom həbun; bı 54 şagırtıva, koma dıwırdı 24 şagırtı, ja dydjıda 19 ş. ja sısajıda 11 şagırtı. Zê 54 şagırtı 21 hev qız buna. Kteb dəfter, qələm u lazı-

Bona peşdabıryna kultura kyrmança bı dıł eşqı dxavıtyın.

Hənə heval, le ky bı dıł eşqı şava peşdabıryna kultura kyrmança dxavıtyın u hotta lıro əwana tıyara xya nıhevsındıne səve peşdabıryna we xavate u bər cərtıjı nışəkınlıne. Əva hevale hənı; Neşan Rıstıqlı, Hambarsım Avetıslıjan, u Kərəb Karapetıyanlı. Əwana Zı sala 1921—22— a mektebe kyrmançe nehıja Aqbaranedı xavate.

Orte. Əw həmu zı, bı hınbuna əylıme xyara hılal zımane kormançıl zı dıbn.

Naha həmu zı vıdeygərın zı xyandına sale u nava wan mehe havınedı gərək bıxavıstı lı çıja. Lazıme, organed zorın, xavatejıe çıja, koməkək mezyın bđın wan, bona dərbazkırna praktıke. Isal zı zı bo kurse darsdajıne çı dano xavatejıe kormança,

Əd. Həməd.

dərbardı bırne. Bona we jake, əw həmu heval bıdın kəvş krane cəwa dərbardı u dı konferensı darsdara hatın peşkəş krıne.

Lazıme hər darsdare me zı allıje xavate, hazırbıne u cıvdarıje notla hevalede zorın bın.

Məqalədar H. Ahmed.

zı cı xavate kərım bıdım te, hevalı.

Rastıje zı hata lıro, hev. Şavave Ozman he ty xavate nake, ysa zı zı Vaqrate u Qırdıyqılıje çav sər mada ten.

Sədrıtılıja teknıkume, u taşkıllate we, şava xavate isalın, gələk bərc u xavate dani sər hər şagırtıki teknıkume, dan dıste wan şadıtınəme u qanune xavate, sədrıtılıje, Ronkomısarjete u taşkıllata, ve dərəcəda waxteda nıvıne zı Nalbandjan u je nola Nalbandjanra, le Nalbandjan hata lıro ty te zı xyndkəre me praktıkandra nıdınə.

Ye dərəcəda teklıf dıvı gıhdarja kontrol komıstıje nehıja, wêki waxteda lı gıllıje Şavava u Nalbandıjana bınerhe!

Bıroje Məmo.

Gınde Kırəkənedı

dxavıtyın. Gyndda plan waxteda tene qəndıne, cəwa plane gıştı, hırtıe, pəner u je majın. Alıje candına bhare gərək em beşın, wêki gyndda xyıllıje 252 nıfarı həje, 93 hektar, zı 93 hektarı 15 hektar majı, xam je majın gışk candı, gıne me paıza 60%, çah 30%, je majın zı gırtıe.

Romı.

Vahagn Mkrtıçjan

Dy çınar

Dy heval bun, dy çınar, Xınamlı bun herdy zı, Bı çıskırtın cun cole, Bo avdana zavlıje xya.

Zavlıje herdyta rax hav bun, Pəmbıy cand bun çıje qırt-qal Çəvək sıvık u tonk Dadıbrı zı zavlıje wan.

Gava ky hatın, çəvək dıten, Bıra wan cu çıskırtın, Dıten zavlıje hıgk u mələl, Zı fıskır cu har tıst, hamu.

— Naha əme cava bıkn, əze avdım hane ty?

Həmbo ha pırsı zı hevale xya, Jan puc baveşın, gazı zələk kın,

— Də beş, cıka məre me xya?

— Hıla we roze mın zı te rəça kır.

Ky zavlıje mın be av majı? Dor ja mın, ty harə şıxyı,

De zavlıje zı pake, "gıhıstıje".

— Na, əw jek nabu, əze avdım; Bı hers Həmo go u şıxyıle xya kır.

— Də wêki ysane ty nha avdı; Kəmo mır hılda u dıre zı wı kır.

Bəzjan həvdy lı bar çəwe Hevale hev, çınare bare.

Ynda bu hıymot; ar zı noma, Cerı havdan, qə ty kas noma.

Pe kəvır u məra əw herdy pəv cun,

Xuna sər davı zı sər herdyta. Avdajın hıstın, zıvırtın para, Cun şıkkıj kərın, jek lı jekı.

Roz dərbaz bun.

Rozed nı qanc,

Kofox u sovroz

Əw dana hıldın.

Kanala heşın

Rastı cola hıt,

Dəvsa qılyıje

Ar kışja cola.

Dıstınlı cola

Maşne hıstı,

Zəvja zıldın

Sələm dan həvdy.

Hər tıstı nı gıhıstın,

Əmre toze çı gırt,

Əmre kəvnl hıstı hıstı

Hıstıja, barvar cu.

U dısa wan zavıjada,

Zavlıje bı xun u mələl,

Pəmbıybe çırt-qal

Rəbu u tənja.

Həma bər we çəve Həmo u Kəmo

Rastı hev həbın, mır lı sər mbla. Brıgadır Saro əw herdy şand bun, Bona avdajıne zavlıje pəmbı,

— Sələm, Həmo çan, qə kəfa te çıje.

Tə qə dıt kolkoze çı kır,

Də əm ave bəbırtın bu van zavlı,

Ava kanale, çı dərde me bır.

— Hevale mını dılal, zınl cı roze lıro,

Kəmo kırtı qırın bı dəngkıl gırtı,

Əz u ty, əm tıv kolkozevaz? Ty zınl cı rız me dərbazkırna.

Ava kanale bı xyıstın dıktı;

Ave dıghına cil u bosta,

U har zəvl, pəmbıy, çah, zənyım.

Ave hıstınlı wəke tərbuna xya.

Lı nar pəmbıybe cıll u qırtqız

Bı həvra dıxavıstın Həmo u Kəmo,

Ynda tər bua dərđ, kın, zər,

Dəst bı xavate kırtın, xavata hevall u çınarja nyh.

Tərc. H. Şandı.

Qırtıja noma.

Nehıja Vaqrate, Ədoje Həmədar, mıqala te bı nava „Çənd xəbar dərəcə nehıja Vaqarşapate gınde kyrmança“ naje nısr krıne, dərəcə ve jəkədə zıf hatıje nıvınsındıne.

Mekteba Əşırabate.

Mekteba gınde Əşırabate dast pe bu 20-e maha crıja peş, hata dadane 1 həzıranə 1933 s.

Mekteba mada 2 kom həbu, tomərı 54 şagırt, zê wana 18 qız bun, 36 kıy bun.

Qteba koma II zı gıhıstı dıste me, le ja sısja. maha zıvıstıane orteda ançax me stend.

Sədre ronaja nehıje əwqas zı gıdarja mektebe nıdekkır. Isal zı dərəcə ronkaja nehıje ty kas nahat nənherı əm cı dıkn, kına me u xavate me nıpırsın.

Hale şagırtı əwqas zı pak nın-

Xyendına dəjındarı pak qəndıne.

Zı alıje Komısarıta Ronaje 16 gılyane lı mekteba gınde Zırtıba nıherın. Bı we nıherancıne Əjan bu, wêki 3-e sırtıja dıstın mekteb hatıje vəkırtıne u 30-e gılyane hatıje dadane. Əjan bu, wêki sala xyendıne 1931/32 ty qız mektebada nıdekkıxyandın, le sala 1932/33, 15 qız mektebada xyendıne.

Mektebada həbunə 35 şagırt, zê wana 30 şagırt dərbazı koma dydja bunə.

Sərkare mektebe hev. Bəkrıe Mho pak xavatejıe, cəwa kı dərəcə peşdabıryna xyendıne, ysa zı şava qəndıne candına bhare.

Lazıme hər gıyndada dərdsare me mına hev. Bəkrıe bıxavıstın,

Ahmedə Məmo.

Plan nıqəndıne paki

Nehıja Təllıne, gınde Şamırane 2500 manat para, ja plaje pınc-sırtıja dyda hıstınlı sər xya, le hata naha zı 2500 manatı tene 300 rıanat top kırtıne, əwa jəka dərte bıde qəndıne plana pınc-sırtıje.

Əwa kemasıjana hana nıve pırtıe ruje şevra gıyndana, wêki waxteda pıklı xavate nıberıne bona ıopkırna pırtıe obligatıja.

Le şevra gıyndı plana şava qəndıne waxteda.

Şevra gıyndı plan danıje peşja

Hazırbun şava bərvəkırna nan u tıvtesıja hasılete

Moskva 25.—Şava bərvəkırna nan u qəndıne qırtıe Markoz-koma Fırtı K (b) Hamıtvəqe u şevre komsısarjate Həmtıvəqe dərəcə təslım krına nın bı bərcdarı hokmıterə sədrıtılıja kontrol komıstıje Tıvəqə, kollegıja sadıtılıja pala u gıydıja ja Tıvəqə u Markozkoma komsomola qırtıe dınlı, zı lı tırtıe hatta jekıe tıvəqə bınerın, cka kolkoza, sovroza mıskıne maşına— traktora şava bərvəkırna nan hazırbun jan na:

Bı werı tıvəqı gərək təslım krına nan hıykmatere bıqırtıe bərcdarıje ja kolkoza-sovroza u gıydıje tıkməle be nıherandıne, cka hazırbuna wan çıje.

Cobangərkəmeze bı gymrehi dıst bı əmre toze kırıje.

Cobangərkəmeze mına gınde bəre nıne. Əw gıyndı edı tarı— tarıstanədə nıne. Ədote kal u bava rozbəroz hatıne hıldane. Cobangərkəmeze bı gymrehi dıst bı əmre toze kırıje. Gıyndıje wı xyendına. Kokoz tıfə hatıje saz krıne. Təşkıllata komsomola, plonera naha tıfə həje. Zı wı gıyndı zınl zı pırtıe nımlınlıne. Əwana bı qırtıe mıllıle xya cıdıkın bı merrarı əmre toze. Gıyndı edı vırtı u dərəcə kəkək u molla, şex u pırtıe bawar nıknın.

Dəvsa wana doxtır lıro gıyndı dıgərre. Gıyndı zı doxtır bawar dıkn.

Bı qəvata „Rıja Təze“ əwana bı xavatejıe dınlıjara, bı xavate cınyırtıjara dısha hatıne gırdane.

bu, cımkı dəfter, qələm, hybr u tıstıe majın waxteda nıgıhıstın dıste me.

Təvgredana mektebe bı 100%, bı kolkoza gıynded çınarara u təşkıllatara, komsomola gıyndıra həbuje; ysa zı sadre gıyndı.

Mekteba me isal stəndıje 30 həzmar „Rıja Təze“.

Lazıme, əm nahada bıxavıstın, wêki kemasıje hənə sala hatı bəndıne hıdane u mekteb be dınlınlı sər hımkı qəvın.

Sərkare mekteba Əşırabate

Ətare Şəro.

Əm gazi Şamırane u Əşırabate dıkn.

5-e maha həzıranə redaktore „Rıja Təze“, hev. Çərdıje Çeçko hata nehıja Aqbarane, Çamuşvana cık u ja mezyın. Bı sərkarja hevale Çərdıo hərdıy gıyndı zı gıyndı bı gındıtlı xya nıvınlı pırdare „Rıja Təze“. Zı Çamuşvana mezyın (xer zı gazete bəre) gıyndıja xya nıvınlı 165 manatı, ja cık 159 manatı. Əvı tıvəqı herdy gıyndı zı bı 100 sələllı xya nıvınlı pırdare „Rıja Təze“. Sər ve jake əm gazi xavatejıe gınde Şamırane u Əşırabate dıkn, ky əw zı bı 100 sələllı gazete „Rıja Təze“-ra bəna gırdan. Əm hıvıja cava wənlı.

H. Çəmo.

gıyndıja, wêki 200 tısentner gıhıte zı qırtı bıxavıstın bıne, bona qəndıne əwe plane, lazıme, şevra gıyndı pırtıe qırtı xya hərə, bona gındı waxteda əvı gıhıstı bıxavıstın bınlı.

Kemasıklı şevra gıyndı me zı əwe, wêki bər cəve xya dıvınlı gınde dərə me; Avın u Uçan tıme əva gındı me dıbrın, le şevra gıyndı mərv dıve razıje. Lazıme ıqrakoma nehıje gıyhdırıje ve jake baka.

Gəge Uşv.

Plane gınde qamuşıje waxteda hatın qəndıne.

Xavatejıe gınde Qamuşıje (nehıja Qemərıllıje) bı koməkdarja taşkıllata şevra gıyndı plane obligatıje, hırtıe u gıstı waxteda dıne qəndıne, gıyndıja bı həzar pınc dıst manatı xya obligatıje nıvınlı.

Wəxtə qəndıne bıana pırtıe bı cöv bun xavatejıe hanana:— Qəroje Əmo, Ə Əvdal, Mustafajə Haçı, Uşıje Əmo, Tahıre Əvdal u je majın.

Lazıme hər gıyndıje xavatejıe cöv bıdın krına gıyndıje Qamuşıje əwana zı bıdın qəndıne wan plana cıky hıykmat dıde peşja wan.

Məqalədar Cəce Həmədı

Cobangərkəmeze gınde kəvnl bəre nıne. Cobangərkəmeze gındı nyha. gındıe sosıalıstıje je.

Məqalədar Əndıdıje Sədo.

Mekteba Xanaraxə.

Mekteba gınde mada xyendın dıst pe bıje 20-e sırtıje peşda, hatıje dadane 1-e nısanədə.

Isal mekteba mada tene komək həbu, koma əvıl, le sala dınlı vıdekkı koma dydja zı. Mektebada 22 şagırt xyendın, zı wana 12 qız bun, 16 zı kıyrtı. Zı şagırtı 8 qız u 12 kıyrtı dərbaz koma lı bunə.

Isal kteb zıf dərəcə gıhıstıne dıste me. Təvgredana mektebe bı kolkozerə həblıje.

Me isal 10 həzmare „Rıja Təze“, stəndıje.

Dərsdare gınde Xanaraxə

F. Hıso.

Redaktore çaydar Ç. Çeçko.